Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIX. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 14, 1908, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 30. OKTOBRA (OCTOBER 30), 1936 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 215

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Londonski odbor opral Italijo in Portugalsko!

Vsaka obtožba z dokazi španske vlade vred ovržena! Če je Mussolini "kaj pomagal" pred sklepom nevmeševalnega pakta, ni bila to kriitev! Blokada španskih in portugalskih pristanišč odložena. Italijani pripravljajo napad na Katalonijo z otoka Malorke. Španski ljudski letalci uničili pet fašističnih letal

MADRID, 30. okt. — Španska ljudska vlada je sinoči poročala o velikih zmagah levičarske armade na vseh frontah. Ljudske čete so včeraj izvršile protinavalne v madridski fronti in reokupirale tri vasi, na severnovzhodni in severnozapadni fronti so španski fašisti izgubili štiri mesta. Pri teh operacijah je bilo čez 300 fašistov ubitih, 56 ujetih in 4 strojnic ter 200 pušk uplenjenih. Vladni letalci so spet bombardirali Seville in uničili 15 fašističnih aeroplanov. Vlada tudi poroča, da je prejela iz Združenih držav večje število letal in tankov ter veliko zalogo municije.

Madrid, 29. okt. — Španska vlada poroča, da so njeni letalci včeraj uspešno napadli fašistična letališča v Sevillu, Granadi in Caceresu. Pet velikih sovražnih bombnih letal je bilo uničenih v Sevillu, dočim je bilo neznano število aeroplanov s topovi vred uničenih v Granadi in Cacerasu. — Uradno poročilo se dalje glasi, da je v Madridu dovolj živeža za dva meseca v vseh slučajih, čeprav je prebivalstvo zadnje tedne mnogo pomnožilo z begunci iz okolice. Položaj naokoli Madrida in v glavnem še vedno neizpremenjen kljub neprestanim spopadom med fašisti in brambovci.

London, 29. okt. — Mednarodni nevmeševalni odbor je na svoji včerajšnji seji oprostil Italijo in Portugalsko krivde, da pomaga španskim fašistom v sedanji španski civilni vojni. Obtožba napram Italiji, Nemčiji in Portugalski (dali je odbor obtoževal proti Nemčiji ali ne, poročilo ne pove), katero je predložila Sovjetska unija in španska vlada podprla s celo kopico dokazov, je bila zavržena.

Delegatje so se ozirali na izjavo lorda Plymoutha, predsednika odbora, ki je rekel, da "obstaja se vsekakor nanaša na incidente, ki so se morda dogodili prej, predno je bil sprejet dogovor nevmešavanja v Londonu". Sovjetski poslanik Ivan Majski je ogorčeno protestiral proti zaključku odbora.

Oficielno poročilo o tem kolikšno molči o dolgi debati, ki je trajala do poznega večera. Priznana vest se glasi, da je bila debata silno viharna. Delegata Rusije in Španije sta bila v neprestanem konfliktu z italijanskim, portugalskim in nemškim delegatom in med petorico so leteli sem in tja ostri izrazi.

Lord Plymouth je svetoval, da v bodoče primere bi bila poverjena mornarična straža, ki naj pazi na pristanišča Španije in Portugalske, kakšno blago dobaja tja iz drugih dežel. To morsko stražo (mila beseda za blokado) naj bi vodila Anglija. Portugalski poslanik je takoj odklonil vsako "morsko stražo", dočim je sovjetski poslanik izjavil, da se strinja. Francoski poslanik Charles Corbin je rekel, da Francija pristane na vse, samo da bo nevmeševalni dogovor veljavnovit. Italijanski poslanik Dino Grandi in nemški poslanik Joachim von Ribbentrop sta pa izjavila, da mislita, da njuni vladi bosta nasprotovali, vendar je pripomnil, da se to vprašanje "na

(Dalje na 3. strani.)

Velika zmaga avtne unije v Detroitu

Chryslerjeva družba pristala na važne zahteve

Detroit. — (FP) — S sklenitvijo pogodbe med zastopniki avtne unije in Chryslerjeve korporacije je unionizem dobil nov prestiž med avtnimi delavci v tem centru avtne industrije. Dogovor, katerega so delavci sprejeli z velikim navdušenjem, predstavlja prvo večjo zmago avtne unije.

V tej pogodbi se je Chryslerjeva družba obvezala, da bo sprejela nazaj na delo tisoče "stalno odslovljenih" delavcev, prav tako tri delavce, ki so bili odslovljeni vsled unijskih aktivnosti, in se držala starostnih pravic.

Do tega dogovora je prišlo po več tednih pogajanj, v katerih so sodelovali z avtno unijo tudi organizatorji Odbora za industrijsko organizacijo. Unija je dala družbi razumeti, da se ne šali in da bo sledila stavka, če ne pride do sporazuma. V sedmih izmed enajstih departmentov so se delavci skoraj soglasno izrekli za stavko — proti je bilo oddanih le 11 glasov. Unija je bila med pogajanji v stalnih stikih z delavci, katere je informirala o vsakem važnejšem poteku z letaki in na shodih. Zadnji teden pogajanj se je to vršilo vsak dan in pri vseh izmenjavah delavcev.

Unija je stopila v akcijo, ko je pred več tedni družba obvestila več tisoč delavcev v Dodgevi tovarni, da jih radi tehničnih sprememb "ne bo več potrebovala." Zdaj je pristala, da bo vse zopet uposlila in se striktno držala dogovora z bivšim avtnim delavskim odborom glede starostnih pravic, katere je že delj časa vsekrižem kršila.

Ta dogovor je tako navdušil avtne delavce v Detroitu, da se uniji pridružujejo v velikem številu. Samo en dan je bilo sprejetih 250 novih članov. Detroit je najtrši oreh za unijo, bolj trd kakor pa Cleveland, Toledo, South Bend ali Wisconsin, kjer ima unija že močne postojanke.

Družba sicer skuša delati vtis, da je te koncesije dala Works Councilu, ki je bil organiziran pod avtnim delavskim odborom, toda ta kompanijska unija je le orodje avtne unije. Richard T. Frankensteen, predsednik Works Councila, je bil na primer glavni unijski zaupnik pri pogajanjih. On je tudi organizatorični direktor avtne unije v Detroitu.

Blagoslov klerofašističnih unij v Avstriji

Gradec, Avstrija.—Kako klerofašistične unije, ki so po vladnem dekretu izpodrinile svobodne unije, "protektirajo" avstrijske delavce, je razvidno v tukajšnji oblačilni industriji. Klerofašistična unija je s podjetniki podpisala pogodbo, ki določa redukcijo mezd za 30 odstotkov.

Domače vesti

Nov grob v Chicagu

Chicago. — Nagle smrti je umrla 27. t. m. Frieda Pander, roj. Kravanja, stara 30 let. Bila je hči Toneta in Terezije Kravanje člana društva 86 SNPJ, prej pa društva 209 v Nokomisu, Ill. Truplo pokojnice leži pri pogrebniku na naslovu 1726 Wilson ave., na severni strani Chicaga. Pogreb bo v soboto ob dveh popoldne na pokopališče Rose Hill.

Nov grob na zapadu

Somerset, Colo. — Dne 19. oktobra je umrl Anton Majnik, star 71 let in doma iz Žirov na Gorenjskem. Bil je star naseljenec, ki je tukaj živel 29 let. Bil je član društva 298 SNPJ in večletni predsednik društva 52 SSPZ. Tu zapušča ženo, pet sinov in dve hčeri — vsi sinovi so člani SNPJ—ter dva brata, enega v Bowie, Colo., in drugega v Morelandu, Utah.

Našli mrtvega na klopi

St. Joseph Valley, Wash. — Rojaka Charlesa Udermana so našli mrtvega na klopi pred njegovo hišico. Truplo je tam sedelo od večera do drugega dne, toda ljudje, ki so hodili mimo, so mislili, da živ sedi, ker je navadno posedal na klopi. Zadela ga je kap. Mož, ki je bil samec, je bil star 68 let in rojen je bil v Minneapolisu, Minn. Njegov oče je bil zgodnji naseljenec Janez Uderman iz Kranjske gore, ki je prišel v Ameriko leta 1867.

Vesti iz Calumeta

Calumet, Mich. — Zadnje dni je umrl starosta slovenskih naseljencev v tej naselbini John D. Grahek, star 78 let in rojen v Dobličih pri Črnomlju v Beli krajini. Tu je živel 55 let in 40 let je delal v bakrenih rudnikih. Bil je vdovec in zapustil je sedem odraščenih sinov in hčera ter mnogo vnukov in pravnukov. Z njim je legel v grob zadnji ustanovitelj prvega slovenskega podpornega društva v Ameriki Sv. Jožefa, ki je bilo ustanovljeno v Calumetu l. 1882. — Jos. Plautz (Plavec), nočni čuvaj, ki je bil dalj časa bolan, je spet nastopil svojo službo.— Math F. Kobe je tudi srečno prestal operacijo in se mu vrača zdravje.

Vesti iz Clevelanda

Cleveland. — Louis Lužar (ne Lazar), ki ga je avto do smrti povozil zadnjo nedeljo, je bil star 51 let in rojen v Boštajni pri Sevnici. Zapustil je sina in hčer. — Iz Miamija v Floridi je prišla vest, da je tamkaj zadela srčna kap 24-letnega clevelandskega mladeniča Raymonda Mervarja, ki je bil na počitnicah. Tu zapušča očeta, brata in več sester. — Dalje je umrl Fr. Peterlin, star 60 let in rojen pri Velikih Laščah. V Ameriki je bil 36 let in tu zapušča ženo, sina in osem hčera. — V bolnišnici je umrl Jos. Strah, star 30 let in rojen tu. Zapušča ženo, sina, mater in več bratov in sester.

Umor voditelja mehiških delavcev

Mexico City, 28. okt. — V Atlixcu, kjer je bil sinoči umorjen Fidel Huerta, vodja Pokrajinske zveze mehiških delavcev, prevladuje napeta situacija, ki lahko povzroči civilno vojno v vrstah organiziranega delavstva. Huertovi pristaši pravijo, da je morilec član Federacije mehiških delavcev, konkurenčne unije.

Belgijski fašisti za prelom z Ženevo

Belgija naj izstopi iz Lige narodov

Bruselj, Belgija, 29. okt. — Belgijski fašisti in flemski nacionalisti, nasprotniki vlade premierja Paula van Zeelanda, so sinoči zahtevali, naj Belgija izstopi iz Lige narodov. To so predlagali po govoru zunanjega ministra Spaaka v parlamentu, ki se po njihovem mnenju ni vjemal z nedavnim proglasom kralja Leopolda, da mora biti Belgija popolnoma nevtralna.

Spaak je v svojem govoru očrtal novo zunanjo politiko neodvisnosti, ki pa ne pomeni popolno nevtralnost. Če hoče biti Belgija nevtralna, mora parlament dovoliti finančna sredstva za ojačenje oboroženе sile, je bil Spaakov argument.

Reksisti, fašistična grupa, kateri načeluje Leon Degrelle, "belgijski Hitler", in flemski nacionalisti, ki so naklonjeni nacijski Nemčiji, so izjavili, da je Spaak zavzel povsem drugačno stališče kakor kralj Leopold, ki je v svojem govoru opozarjal države, naj ne sklepajo pogodb glede kolektivne varnosti in naglašal potrebo reorganiziranja belgijske armade samo v svrho obrambe proti inveziji.

Spaak je v svojem govoru rekel, da bo informiral Francijo in Nemčijo, sosedni državi, da Belgija ne bo trpela oboroženе sile na eni ali drugi strani, toda držala se bo pogodb, ki jih je že sklenila z drugimi državami. Ta izjava se smatra za zagotovilo, da Belgija ne bo preklicala pakta vzajemne vojaške pomoči, katerega je sklenila s Francijo, svojo zaveznico v svetovni vojni. "V bodočnosti bomo morali natančno vedeti, kakšne obveznosti smemo podpisati," je rekel Spaak.

Militaristični načrt, ki je bil predložen parlamentu zadnji torek, je bil včeraj objavljen. Ta načrt, katerega je sponsorirala vlada premierja Zeelanda, določa podaljšanje obvezne vojaške službe z osmih na osemnajst mesecev, da se belgijska oboroženа sila poveča od 70,000 mož na 92,000 mož.

Amerika ima 128,429,000 prebivalcev

Poročilo vladnega biroja

Washington, D. C., 29. okt. — William L. Austin, direktor cenzusnega biroja v federalnem trgovinskem departmentu, je včeraj naznanil, da ima Amerika 128,429,000 prebivalcev. Od julija preteklega leta, ko je bilo objavljeno zadnje poročilo, do konca junija tega leta znaša porast 908,000 oseb. Poročilo bazira na številu rojstev in smrti v tej dobi.

Število rojstev je bilo v tem času 899,956 večje nego število smrti, 8044 pa je število novih priseljencev, ki so prišli v tej dobi v Ameriko. L. 1930, ko je bilo zadnje štetje, je imela Amerika 122,775,046 prebivalcev. Največja porast prebivalstva je bila v letu, ki se je končalo 1. julija 1931 — 1,022,000 prebivalcev.

Največ prebivalcev ima država New York — 12,935,000. Na drugem mestu je Pennsylvanija z 10,935,000 prebivalci, na tretjem pa Illinois s 7,845,000 prebivalci. V šestih letih je število prebivalstva v Illinoisu narastlo za 204,346 oseb.

ČRNA LEGIJA JE OKUŽILA TUDI MLADINO

Preiskava v Toledu posvetila na mlade teroriste

NASILJA IN TATVINE

Toledo, O. — (FP) — Tekoča mestna preiskava Črne legije je odkrila, da je najljubša zabava članov njenega mladinskega oddelka pretepanje in ugrabljanje srednješolskih dijakov, kradenje avtov, udiranje v stanovanja in podobne ilegalne in teroristične eskapade.

Vse te informacije so prišle iz ust nekega 15-letnega dečka, ki je v mestni zbornici pripovedoval, kako je bil ugrabljen po mladih teroristih, odveden v Michigan, privezan k drevesu in pretepen, dokler ni pristal, da pristopi v mladinsko organizacijo Črne legije pod imenom "Rdeči krožek". Upeljan je bil na ta način v teroristično organizacijo, da je moral iti skozi —šibe. Osemdeset mladih fantov se je postavilo v dvojni špalir in mahalo po njem z jermeni, ko je tekel po sredi. Njih glavna aktivnost je kradenje avtov in udiranje v tuje domove, je rekel ta fant.

Mestne oblasti, med njimi člani zbornice, ki so na zunanji pritisk odredili preiskavo, ne kažejo preveč navdušenja pri zasledovanju črnoligarskih teroristov. To je sicer razumljivo, ker je s Črno legijo impliciran vsaj en član mestne zbornice in več drugih mestnih in občinskih funkcionarjev. Do zdaj ni bil razgaljen še noben vplivnejši terorist iz višjih krogov. Unijski krogi smatrajo, da bo vsa afera pobeljena in da bo preiskava dosegla le manjše ščurke. Do zdaj so bile disciplinirane le tri osebe, od teh dva uslužbenca cestnega departmenta.

Pomožni tožilec Joel Rhinefort pravi, da je Črna legija še močna v okolici Toleda, v manjših mestih, kjer ima mnogo članov med malomestnimi funkcionarji. To velja tudi za državo na splošno, ker je Črna legija močan politični faktor v več mestih.

Iz Detroita, kjer je pred preiskavo 20 nadaljnjih osumljenih teroristov, poročajo, kako je Črna legija importirala iz Pontiaca neko osebo, da umori Martina H. Zinka, mestnega komisarja v Highland Parku, in Arthurja L. Kingsleyja, izdajatelja lista, ker je pri volitvah vodil opozicijo proti kandidatom Črne legije.

Kakor je sam izpovedal, je bil za to delo izbran Gordon Smith, "poročnik" Črne legije v Pontiacu. On je izpovedal, da mu je "general" Arthur F. Lupp, ki je vodja te teroristične organizacije v Michiganu, dal revolver in $400 za preselitev Zinka in Kingsleyja na — drugi svet.

Po njegovi izpovedi "so bili vsi policaji skavtskega avtnega oddelka člani legije. Instruirani so bili, naj se ob 11. zvečer — ko je Smith imel umoriti Zinka — odstranijo . . . Šel sem na verando Zinkove hiše. Roko sem imel na revolverju . . . Toda ko sem mislil vstopiti, me je obšel strah, da sem zbežal nazaj k avtu."

Radi tega strahopetstva so Smithu potem grozili. Voznik avta mu je pokazal hipodermično iglo, v kateri da je strup (strihnin) in s katero bo lahko "po nesreči" zaboden, ker se je izkazal za tako "prokletega bedaka."

Velika družba se je podala uniji

Priznala je tekstilno unijo brez stavke

Cumberland, Md. — (UNS) — Delavske sile, ki so aktivne v Lewisovem Odboru za industrijsko organizacijo, so zopet izvojevale veliko zmago, ko se je podala velika Celanese korporacija v bližnjem mestu Amcelle, priznala tekstilno unijo in pristala na kolektivno pogajanje.

Korporacija izdeluje umetno svilo in uposluje 9500 delavcev, od katerih jih spada v tekstilno unijo okrog 8000. To je menda tudi odgovorno, da se je družba podala brez odprtega boja. Zadnja dva tedna pogajanj je že izgledalo, da bo prišlo do stavke, toda družba se je premislila in pristala na sporazum.

Slednji določa priznanje unije in prepoveduje šikaniranje delavcev vsled unijskega pripadništva. Prav tako tudi določa proceduro za kolektivno pogajanje glede mezde, delovnih pogojev in delovnika. S pogajanji so že pričeli. Delavci zahtevajo zvišanje plač, 40-urni tednik in odpravo favorizma, ki je po izjavi Johna T. Jonesa, predsednika distriktne rudarske organizacije, jako razširjen v vseh oddelkih. S tem favorizmom je družba delala umetne meje med delavci. Jones sodeluje s tekstilno unijo v imenu Odbora za industrijsko organizacijo, kakor tudi več drugih rudarskih organizatorjev. To je že druga večja zmaga teh sil v Cumberlandu in okolici. Pred nekaj tedni se je podala Kelly-Springfield Tire kompanija in sklenila pogodbo s kavčukarsko unijo.

Anglija se jezi na ameriško časopisje

London, 29. okt. — Angleški tisk je včeraj na kratko omenil razporoko, ki jo je dobila na sodišču Wallis Simpson, bivša Američanka, v katero je baje zaljubljen kralj Edward VIII., obenem pa je ožigosal ameriške časopise, ker na dolgo in široko opisujejo prijateljstvo med kraljem in Simpsonovo. Pariški listi, ki prihajajo v London, pišejo, da se angleško ljudstvo jezi na Američane, ker so že po radiu razglasili, da bo angleški kralj poročil Simpsonovo po svojem kronanju v prihodnjem maju. V Angliji pravijo, da ameriško časopisje posveča preveč pozornosti prijateljstvu med kraljem in bivšo Američanko. Uradni krogi se bojijo, da bo ameriško časopisje zanesla vesti o tem prijateljstvu v Kanado, v Avstralijo in druge kolonije britskega imperija.

Eksekucija izdajalcev v Budimpešti

Budimpešta, Ogrska, 29. okt. —Dva podčastnika, ki sta bila spoznana za kriva veleizdajstva, ker sta sporočala militaristične tajnosti češkoslovaški vladi, sta bila včeraj obešena v navzočnosti 300 vojakov. Ti so bili pozvani, naj prisostvujejo eksekuciji, ki naj bi služila kot zgled vsej ogrski oboroženi sili. Navzoči so bili tudi člani vojnega sodišča, ki so izrekli obsodbo. Izdajalca, John Beiro in Josef Kavacs, sta prebila noč pred eksekucijo v isti celici. Spila sta pet litrov vina, igrala karte, poslušala gramofon in prepevala vojaške pesmi, dokler ni prišel duhovnik, ki ju je izpovedal. Oba sta bila obtožena, da sta se pri svojem poslu posluževala mladih deklet, katere sta predstavljala vojaškim častnikom, da so iz njih izvlekle militaristične tajnosti. Večje število deklet in neki moški so bili obsojeni v zapor.

CABALLERO APELIRA NA AMERIŠKO DELAVSTVO

"Pomagajte nam!" kliče španski premier

"KONČNA ZMAGA BO NAŠA"

Madrid. — (FP) — Largo Caballero, ki je prevzel vodstvo in obrambo španske republike v najbolj kritičnem momentu, je adresiral sledečo zgodovinsko poslanico ameriškemu delavstvu:

"Skozi Federalizirani tisk se obračam osebno na ameriški delavski razred, na liberalce in intelektualce. Pošast mednarodnega fašizma, ki je že spremenila polovico Evrope v mrtvilo, je iztegnila svoje krvave krempije tudi po Španiji, katero hoče za svojo prihodnjo žrtev.

Krdelo oficirjev, ki so prelomili prisego in ukradli defenzivno orožje španski vladi, more, ropajo in terorizirajo španske mase. Kljub temu, da so bile naše svobodoljubne sile ob pravico nakupovanja orožja s krivično mednarodno blokado, so vseeno dvakrat vrgle sovražnika nazaj izpred vrat Madrida. Militaristični fašisti že tretjič pritiskajo na prestolico, toda zdaj imajo desettisoče maroških vojakov, zunanje bombne aeroplane, topove, tanke in strojnice.

Sodrugi, Američani, sinovi svobode! Ako nam pomagate, lahko napravimo v Madridu grob fašizmu! Prisegli smo, da bomo prej umrli kakor pa postali sužnji. Rotim vas: stojte nam na strani! Ne verujte našim sovragom, ki skušajo zastrupiti vaše možgane s poročili o grozodejstvih naše milice! Verujte mi, ko rečem, da smo vedno postopali izredno generozno, mogoče preveč generozno z našimi sovražniki. Sipali smo dobrote na glave prav tistih generalov, ki stoje danes z orožjem proti republiki in kateri so prisegli, da bodo branili demokratične institucije.

Prijatelji, sleherno uro mučijo in eksekutirajo po fašističnih ječah može in žene samo vsled tega, ker so hrepeneli živeti pošteno človeško življenje, ker so hrepeneli po kruhu, miru in svobodi zase in za svoje otroke. Prijatelji, fašizem spreminja Španijo v pokopališče. Nad 50,000 brezmočnih in nezavojevanih ljudi je bilo že pomorjenih. Mar se naj to nadaljuje? Odgovorite, delavci Amerike!

Na vas apeliram, da delujete za razumevanje našega cilja. Po vaših tovarnah in delavnicah, šumah in rudnikih, šolah in vseučiliščih širite besedo, da fašizem mrzlično pobija ves španski narod. Povejte drugim, da se v Španiji pričenja zmaga nad grozno pošastjo, ki skuša potisniti človeštvo v grozo srednjeveške mizerije in sužnosti. Naj se vaš glas sliši, delavci Amerike!

Lahko se zanesete, naši ameriški prijatelji, da fašizem ne bo zmagal v Španiji. Nas je še štiri milijone, ki smo pripravljeni boriti se do zadnje kaplje krvi, boriti ne samo za našo svobodo in blagostanje naših otrok, marveč tudi za vas. Zapomnite si: ako mi podležemo, bo prišla vrsta na vas toliko prej.

Apeliram na vašo delavsko solidarnost. Apeliram na svobodoljubne instinkte ameriškega ljudstva. Apeliram na vaša srca in na vašo razsodnost. Verujte nam. Imejte zaupanje v nas. Mi smo vaši bratje. Mi danes držimo linijo proti armadi sužnjedržcev in roparjev, ki skušajo podjarmiti ves svet, da uvedejo bolj grozno suženjstvo kakor je bilo egiptovsko!

(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, pesmi, drama, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 30, 1916), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Nekaj tega in onega

V St. Paulu, Minn., izhajajo trije dnevniki, ki so last bratov Ridderjev v New Yorku. Dva dnevnika tolčeta na Landonov boben in tretji razbija po Rooseveltovem bobnu. Naj bo izvoljen prvi ali drugi, brata Ridder ne izgubita nič, ker sta oboje—republikanca in demokrata. Živio politični business!

* * *

Gerald Smith, naslednik Kingfisha v Louisiani in sodružnik "fathra" Coughlina, je blebetal zadnje dni, da bo organiziral 10 milijonov ameriških nacionalistov. Zakaj ne 10 milijonov bajonetov? To lepše doni na fašistična ušesa. Mussolini govori le o bajonetih. Oni dan je spet izbleknil, da za njim stoji (visi) osem milijonov bajonetov. Če bi bile besede bajoneti, koliko bi jih bilo! . . .

* * *

Pred nekaj dnevi je umrl michiganski senator James Couzens in v listih čitamo, da je bil priden delavec, ki je težko delal, da si je prihranil $2000. To je bilo pred 35 leti. In kaj je potem storil? Henry Ford je takrat odprl svojo avtno tovarno in ves Detroit se mu je smejal. Couzens se pa ni smejal. Vzel je svoja dva prihranjena tisočaka in ju vložil v Fordovo tovarno. Priden delavec! Leta kasneje je Ford izplačal Couzensu njegov delež v vsoti 30 milijonov dolarjev!

* * *

Ko je "pridni" Couzens postal milijonar, je bil še nadalje ne samo priden, temveč tudi prebrisan. Svojih trideset milijonov dolarjev je vložil — kam? V nove tovarne, rudnike, oljne vrelce v Sahari ali v "zlate bonde" iz cunj? Ne, te investicije so rezervirane le za tepce, ki so sicer silno pridni, ampak v glavi nosijo žagovino. Couzens je investiral svoje milijone v federalne dolžnice, ki so proste davka. Tako je Couzens na stara leta počival, igral se z newdealsko politiko in vlekel ogromne obresti od vlade, kateri pa ni plačal niti centa za njen trud. Še manj se je zmenil za izgarane delavce pri Fordu, ki so mu pomogli do 30 milijonov.

* * *

Yes—dokler bo v Ameriki privatni kapitalizem, bo tudi priložnost za nekatere "pridne delavce", da postanejo milijonarji. Ali vselej mora velika množica onih, ki delajo, težko delajo vse svoje žive dni, prispevati bogastvo novemu milijonarju. Milijon delavcev, ki prispevajo dnevno dolar dobička, lahko ustvari vsak dan enega milijonarja! Če prispevajo po dva dolarja, sta dva nova milijonarja. In tako dalje. Vselej in povsod je delo milijonov ljudi, ki ustavarja milijonarje. Nikomur pa ne pride na misel, da so to pridni milijoni, pridni delavci. Narobe: milijonar je od svojega rojstva do svoje smrti "priden delavec" . . . Čebelar tudi pravi, da je njegova zasluga, kadar pridela obilo medu . . .

* * *

Neka ameriška družba je pokupila na stotine akrov sveta naokrog Dionnove farme v Kanadi, kjer se zdaj vzgajajo edine petorke na svetu. Družba namerava postaviti letovišča s hoteli in zabavišči za stotisoče radovednežev iz Združenih držav in Kanade, ki hodijo gledat petorke vsako poletje. Preteklo poletje je čez pol milijona ljudi obiskalo Dionnovo farmo. To je business! In če ne bodo podjetni Američani izkoristili te priložnosti, kdo jo bo? Kanadske petorke bodo prihodnja leta zlato jezero za tisoče "izvoljenih" grabežev, ki bodo znali izkoristiti to zlato jezero. Nazadnje bodo še rekli, da je njihova zasluga, da so se farmarju Dionnu rodile petorke!

* * *

Čemu je volilna agitacija? Zakaj je takšen dirindaj pred vsakimi volitvami? Zato, ker imajo voditelji strank opraviti z milijoni tepcev. Pameten delavec ne potrebuje armade agitatorjev, ne potrebuje tiskovin, ki mu dan za dnevom tulijo na ušesa, kaj je dobro zanj in koga mora, *mora*, MORA voliti, drugače se bo svet podrl. Pameten delavec je že davno na čistem, koga naj voli. Ker je pa v Ameriki še na milijone Jurčkov, ki sami ne vedo, kaj hočejo (kakor otroci!), je treba, da jih nekdo domisli in pouči. Zato je toliko vpitja in hrupa. Obenem je dosti bluffa. Bluff je z "dobrimi" kandidati. Noben kandidat ni dober, če ni za njim *dobrega* programa! Upamo, da volilci, ki čitajo Prosveto, vedo, kateri volilni program je najboljši za delavce in male farmarje. To je socialistični program!

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Cankarjeva ustanova

Cleveland.—Kakor je gotovo že vsem čitateljem znano, se je tukaj v Clevelandu ustanovila akcija Cankarjeve ustanove, ki bo v doglednem času izdajala revijo Cankarjev glasnik. K tej ustanovi se je pridružilo že kakih 38 društev, oba soc. kluba, skoro vsi pevski zbori in dramska društva.

Prva prireditev te ustanove je dobro utrdila podlago in odprla pot k hitrejšemu uspehu. V polni meri se je pokazalo, da razcepljeni in razdrapani napredni življ v Clevelandu si želi enotnosti in skupnosti za splošen in skupen napredek. Na žalost mora ta ustanova že ob rojstvu prenašati razne očitke, ki niso v skladu z resnico. Povedano naj bo tudi, da ta ustanova se ni nikdar trgala za Cankarjevo soho, ki so jo imeli klerikalci v pesteh, da jo postavijo v njih kulturni vrt poleg škofa Barage. Člani, kateri so že prej širili Cankarjeve knjige in prirejali na odru Cankarjeve igre, so rajše pričeli z idejo, da se Cankarja, avtorja Hlapcev, počasti rajše z revijo njegovih načel.

Pojav absolutizma ob tej ustanovi je brez dvoma povzročil v našem kulturnem življenju več zmede kakor pa jasnih opredeljenj. Često so taki pojavi le plod raznih ambicijoznih osebnosti, ki so ljudstvu bolj in bolj v škodo. Ne zavračajmo resnice, da le število in ideološko močne organizacije bodo kos težkim nalogam, ki čakajo vse delavno ljudstvo. Ta naša parola ali Cankarjev glasnik v obliki literature je našel močan odmev med ljudstvom. Pridružilo se je mnogo novih borcev, ki so bili prej pasivni za vsak socialni boj ali napredek.

Delo za vsak napredek je težko, ker človek je že od mladega naučen, da se ravna po obstoječih navadah. Nikamor ne krene iz starega tira—kdor se pa drzne, da stopi iz njega, ga obsodijo in kritizirajo. Baš te kritike se strahopeten človek najbolj boji, zato je rajše v jarmu, ki ga drži k tlom. Kljub temu pridejo gotove sile, ki starejo jarem, pa se človek dvigne in stopi na svetlo—in šele potem, ko je prost jarma, se prične zavedati prave vrednosti, znanstva in svobode. Do tega ni lahko priti. Izvršiti je treba prej revolucijo v možganih, treba je vede in znanstva. To je mogoče pridobivati le stopnjema—skakati s prve stopnice na deseto je nemogoče in ni pravega rezultata. Vojake, ki niso disciplinirani in podučeni, sovražnik hitro prevari.

Delavec s tako izobrazbo in vedo kot jo prinese iz starega kraja, četudi gre v kako delavsko politično organizacijo, jo hitro opusti in pravi: "Oh, saj ni vredno se ubijati," pa je spet tam ko je bil. Delavstvo mora biti podučeno za vsako akcijo, če hoče biti uspešno—delavstvo bo stopnjema in z logično taktiko spoznalo, da v znanju je moč, katere se bo moral tesno okleniti sleherni umski in ročni delavec. Le zdravo čitanje, ki pride izpod rok delavskih borcev, bo ustvarilo ljudstvu pogum in zavest, da bo spoštovalo izobrazbo in znanost kot največjo plemenitost človeštva. Kajti povzdig delavstva je edina človeška sila, katera bo naredila iz potrtega in barbarskega pravega človeka, da si bo v resnici lahko lastil pravico, da je najvišje bitje na svetu—ne samo najvišje, ampak tudi najbolj koristno.

Torej, če hočemo biti pošteni in sami sebi odkritosrčni, priznajmo dejstvo, da največje bogastvo za človeka je studenec znanstva, črpanje vede in znanstva iz podučljivih knjig, revij in časopisja. Več ko imamo dobrega štiva, bogatejši bomo na kulturnem, znanstvenem in ekonomskem polju. In baš iz tega namena se je porodila ideja za Cankarjev glasnik, mesečna revija, katera prične izhajati takoj, ko dobi zadosti naročnikov. Apeliram na vse količkaj zavedne delavce, da ni treba metati tej ustanovi polen pod noge, ker obeta nekaj koristnega in ker sem gotov, da vsa nasprotstva, kolikor bodo škodovala tej novi akciji, bodo škodovala tudi obratno. Opustite tisti boj starega načina, ki je vselej bolj škodoval kot pa koristil. V dokaz naj bo to: Kje pa smo danes? Če jutri podremo, kar danes sezidamo, bomo vedno tam kjer smo bili. O tem bi lahko dosti pisal in z dokazi vse podprl, ali vem, da ne bi koristilo. Rečem pa le to, da želim, da zavist, osebnost ali golo sovraštvo popolnoma izgine iz našega ospredja.

Delavci, posamezniki in društva, ako se zanimate za to novo ustanovo, ki ima enak pomen tudi izven Clevelanda, pridružite se. Za pojasnila pišite na naslov finančnega tajnika te ustanove, mladega in energičnega fanta, Milan Medvešek, 6231 St. Clair ave., Cleveland, O.

A. Skapin, 312.

S poseta v Sharonu

Cleveland, Ohio.—Kot sta že poročala iz Sharona, Pa., Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete in Frances Gorence, da se bo tam v njih domu vršila zabava z maškerado na 24. oktobra in da bo igral Barbičev trio (Edwin Barbič, Anton Sernel in Frank Kouska) iz Clevelanda, tako se je zgodilo. Povabljen sem bil tudi jaz, da posetim to zabavo. Nisem se mogel takoj odločiti, ker ne poznam praznikov ne nedelj, kajti moram, kot hrvaški soldat, "naj bo v selu ali gradu biti ovak u paradu." Ampak šel sem.

Iz Clevelanda do Warrena mi je znana pot 422, nisem pa še bil v Sharonu, zato v roke zemljevid, ki pokaže, da vodi cesta iz Warrena št. 82. Frances nam je poslala navodila, kako bomo lažje našli dvorano v Farrellu. In šlo je vse posreči, dokler nismo prišli v Sharon, ko je bila že noč. Vprašali smo menda petkrat, pred smo prišli k dvorani. Mislili smo, da nas že čakajo, ker ura je kazala sedem, v Domu je bila pa še tema. Vprašali smo, kako to, pa je dejala oskrbnica Doma: "Oh, tukaj pričnemo šele ob devetih ali pa malo pozneje. Govoril sem z mrs. Antončič iz Aliquippe. Ona je prišla s Simončičevimi. Pa je rekla: "Oh, vas pa poznam!" —"Odkod?" sem dejal. "Po vaših dopisih v Prosveti in Proletarcu."

Potem smo odšli k Gorenčevim, ker je bilo še časa. Frances nas je vprašala: "Ste kaj jedli?" Naši fantje so pa rekli: "Mi bi jedli." Peljali so nas nazaj v Dom in, Oh boy, kaj nam je servirala: svinjsko gnjat, domače klobase, zelje, mešan krompir, maslo in domač okusen kruh, kavo in kejk. Ko smo se najedli, nismo šli v hlev, ampak domislil sem se na kostanjevškega meščana - gostilničarja (Kostanjevca je na otoku, ki ga tvori Krka med Novim mestom in Brežicami), ki je pokazal svoj meščanski ponos z izrazom: "Ta priklet paur, tolko požre! Sem mu dal dva krompirja pa dva zelja, pa me je še gledo! Jaz pa snem eno prato, za groš kruha, pa spijem liter vina, pa sem hvala Bogu dost nahranjen!" Tudi mi, ko smo snedli, s čemer smo bili postreženi (hvala mrs. Gorence), smo bili zadosti "nahranjeni," pa še dobro nam je teknilo.

Pa naš Tone Zidanšek? Ko mi ga je rojak pokazal, sem mislil, da je to kakšen zapadni "rancher" ali pa sherif iz kakšne zapadne države. Precej širokokrajen klobuk, majhne brke, precej rdeč obraz in postaven "star fant." Včasih zapiše, da je že nad sedemdeset, pa kdo vraga naj bi mu verjel, posebno ne, ko ga vidiš, da si poišče plesalko in hajd, punca, tla so namazana za polko ali pa valček! Ko Zidanšek včasi zapiše, da je star, se spomnim na starega možaka v natlačeni street kari. On je sedel, mlada deklina pa stoji poleg njega. Pa se oprošča, rekoč: "Mladenka, dal bi ti moj sedež, a poglej, star sem, oh, kar na kolena se mi vsedi." In ona ga uboga. Čez čas pa pravi stari: "Veš kaj, punca? Ostani, sem mislil, da sem star, pa sem še mlad!" Tudi jaz sem bil vprašan, da bi šel plesat, pa sem se izgovarjal, da ne morem, ker nisem pijan.

—Federated Pictures.

Dr. Harry F. Ward, vodja ameriških pacifistov.

Tone Zidanšek me je predstavil mnogim rojakom in članom SNPJ ter naročnikom Prosvete in Proletarca. Nekatere sem zapisal v svoj "katekizem" in jih bom imenoval: John in Pavlina Centin, Frank in Frances Gorence, Frank Kramar mi je pa znan še izza waukeganske konvencije SNPJ; on je predsednik farrellskega doma. Poleg je bila tudi njegova žena. Joseph Kramer je bil na plesu, tako tudi njegova boljša polovica, ki se je prej pisala Božič v Vzhodni Palestini, Ohio. Midva sva tudi malo pokramljala. Naš poznani dopisnik Jack Yert je bil v dvorani. Lawrence in Anna Peršin sta bila na plesišču in tako tudi Frank Stambal. Joseph Pavlencich in žena, ki je djala, da kjer je mož, mora biti tudi žena. Anton Rednak iz North Braddocka je posetil veselico s soprogo, pripeljala pa sta tudi hčerko Louisa Kolenca iz Durbina, W. Va. Ravno tako je bil tam John Anžlovar iz North Braddocka, Helen Jenko iz Exporta, Henry Horvat iz Centerja, John Pintar iz Pittsburgha in Rose Richter iz Universala. Rose sem vprašal, če pozna Kumerjeve fante, pa je dejala: "Da, saj so moji bratranci." Anton Valentinčič je kar dvakratni blagajnik pri št. 262 SNPJ in pri Domu. Ta fant mora biti bogat! Nadalje sem se seznanil z Novakom, Žagarjem in Anno Savr. Fanta sta bila v maskah, torej "našemljena."

Lahko, da sem se kaj zmotil pri imenih ali kje drugje. Pa pomote se pri nas ne zagovarjajo. Ako zna kdo boljše, pa naj on uredi tako kot se njemu dopade. Neki župnik nekoč ni bil pripravljen pridigovati, zato je vprašal svoje farane: "Kaj je okusnejše kot kruh?" Pa je neki faran zaklical: "Potica!" —"Pa ti pridiguj, ker več veš ko jaz!" In tako je z nami poročevalci.

Moj prijatelj Cvelbar je moral pozno delati, prišel pa je le in dejal: "Zakaj nisi pisal, da prideš? Moja stara je dejala, da bi ti takoj raco spekla, če bi vedela, da boš tukaj. Sedaj je pa pozno ponoči in je ne morem kupiti. Pojdi z menoj, ker hočem, da se ti servira račja pečenka." Dejal sem: "Cvelbar, nisem lačen in če bi bil, race itak nimaš."—"Oh, vem za soseda, ki ima race v kurniku in sedaj spi, jaz pa bom šel in si bom eno od njega izposodil, ker ti hočem postreči!"

Cvelbar vam je pristna slovanska duša. Spomni me na stare Slovane zadrugarje. Neki rimski pisatelj iz starih časov, ko je potoval med Slovani, jih je opisaval takole: "To vam je darežljiv in postrežljiv narod. Ako nima, kar si želite, pa gre k sosedu in mu s silo vzame, da vam postreže." To je naš Cvelbar. Zanimala ga je moja zgodbica o "kački, zelju, knedlikih in puhtičkih." Pisal sem že enkrat, da je kačka v češčini raca. Pred neko konvencijo SNPJ so se naši Clevelandčani zbrali v neki češki restavraciji k obedu. Neki delegat čita jedilni list: "Kaj pa je to, 'kačka'?" vpraša delegata Abrama. Abram: "To so pečeni mački!" "Kaj, ali Čehi tudi mačke jedo?" —"Seveda,"—"O, hudiča, tukaj pa že ne bom jedel." Vstal je, da gre, ker so se pa začeli drugi muzati, je pa le ostal in jedel "kačko" z veliko slastjo. Well, kagar bom spet šel v Sharon, bom pisal Cvelbarjevim in moja račka bo pečena.

Ob 1.20 zjutraj smo se odpeljali nazaj proti metropoli ter priromali domov ob 3.15 zjutraj, ob polosmih pa na delo, prevažat vernike k molitvi, ker je bila nedelja. Mi nimamo časa moliti, molijo pa za nas grešnike Anton Grdina (Jože Grdina prodaja svetnike), kaplan Jager, Jerele, Kužnik, ki priporočajo v nebesa nas in sebe, stare ženice se pa križajo in nas opravljajo, kot so navajene.

Vprašal sem rojake v Sharonu, če imajo cerkev, pa so dejali, da je nimajo. Pogorela je s svetim Antonom vred. Dejali so, ako bi obnovili farno cerkev, da bi vprašali Antona Grdino, če bi on hotel prevzeti v altarju mesto svetega Antona, ker je že itak Anton, pa bi se mu to prileglo, posebno ker nima drugega dela kot pisati dopise za A. D. Kako je nastal ogenj v cerkvi, sem jih vprašal, pa so rekli, da je svetnik Anton svinjske krače kuhal in je vpihnil plin, namesto da bi ga privil in tako ugasnil ogenj pod šunko. Sveti Anton je nagnjen na svinjske krače. (Blizu naše fare v stari "kontri" so tudi imeli svetnika s tem imenom, pa so mu stare ženice nosile šunke.) Pravijo, da morda bodo postavili cerkev in svetega Antona. Če bi se to res zgodilo, bi jim priporočal, da postavijo še svetega Florjana, ker on ogenj pogasi (žejo pa pivo). Jože Grdina ima svete Florjane v zalogi, in če bo enega prodal v Farrell, mi bo morda dal napitnino, ker ni mogel dati oglasa društvu št. 53 SNPJ.

Vprašali so me, kaj je iz našim Cankarjem, ki je bil namenjen v kulturni vrt poleg Barage. Well, bil je naseljenec, brez dovoljenja vlade, ker se ni priglasil s potniško vizo na Ellis Islandu. In morda so mu grozili z deportacijo, češ, da je boljševik in rdečkar, pa je rajši sam pobegnil, češ: "Kaj se bodo ti Metropolčani radi mene prerekali, ker bodo itak volili kapitalistične kandidate. Saj pravita in pišeta oba slovenska metropolska lista, da sta za Roosevelta. Ako so za Roosevelta, pomeni, da so tudi za ostale demokrate. Pa bo mir v Bosni in v metropoli. Ni čudno, da je Cankar izginil, ko mora poslušati hinavščino: "Mi smo za Cankarja, mi smo za Roosevelta!" Kako gre to skupaj?!

Frank Barbič, 58.

Kritika ne škoduje

Milwaukee, Wis.—V Prosveti št. 209 sem čital članek Anne P. Krasne pod naslovom "Srečanje v New Yorku." Članek je zanimiv in poučljiv, tako da smelo trdim, da kdor ga je čital, ga je sililo, kakor mene, k želji, da se bi tudi on sestal z ljudmi, kakor se je Krasna. Ne strinjam pa se z njenim člankom v tem, kjer pravi proti koncu, da politična izobrazba ne zadostuje delavcem, ampak treba je, da se zavedajo svoje delavske zavesti in instinkta. Res je za delavce že precej velika pridobitev, če se zavedajo svojega stanu, instinkta in delavske zavesti. Rečem pa le to, da si delavci ne morejo in si nikdar ne bodo izboljšali svojega življenja brez političnih smernic. Zdi se mi, da delavci ne potrebujejo nič večje izobrazbe kakor to, da vedo kaj je politika, namreč delavska politika, kako daleč seže in kaj v nji tiči, da se potom nje lahko doseže kar kdo hoče. Seveda, skupina, ki ima kontrolo nad njo, napravi tako, da je nji v dobro, nasprotni skupini pa slabo. Poleg tega je politika zavajalno zvita, kakor žica v telefonskem slušalu. Je lažnjiva, goljufiva, nasilna, nemoralna, korumpirana, nepoštena, škodljiva, koristna in še mnogo drugega, kajti s pomočjo politike se je izvršilo že marsikaj slabega, več ko dobrega, ker je bila v rokah izkoriščevalcev. Kadar pa se bodo delavci toliko izobrazili v delavski politiki, da bodo vedeli kakšno moč imajo lahko v nji, tedaj si jo bodo namah osvojili ter si z njo napravili udobno življenje. Do tega koraka pa ni druge poti kakor edino ta, da se delavci politično organizirajo, postavijo svoje kandidate na volilno listo iz svojih vrst in glasujejo zanje. Potem so lahko gotovi, da bodo izvoljeni v politične urade in bodo delali za delavske interese.

Joseph Ule.

Kako zorijo jabolka

V zadnjih letih so izdelali nove postopke hranitev sadja, hladilne prostore s prime ventilacijo, zlaganje v umetno sestavljeni mosferi, uporabo pripomočkov za uničev bakterij in celo zaledenitev. Tako so trpež marsikakšne domače vrste zelo podaljšali bi jo mogli še bolj, so morali proučevati ke, ki vodijo do tega, da se sadje kvari. T mnogo dela opravili posebno angleški bio in živilski kemiki.

Najvažnejši razčlenjevalni proces mesn ga sadja je dihanje, ki ga moremo po raziskovanjih deliti v dva dela. Prvi traj dozoritve, ko dihanje stalno nazaduje. V d dobi narašča dihanje od neke najnižje točk popolnega razkroja sadeža. Vprašanje je kje je iskati vzroke te dihalne krivulje.

Pot do rešitve tega vprašanja sta pok dve znani dejstvi. Stara kmečka izkušnj trdila vedno, da dveh sadnih vrst, od kat dozori ena dosti prej za jed nego druga, ne hraniti drugo poleg druge v istem pros Vrsta, ki prej dozori, poznejšo nekako oku jo pripravi istotako do hitrejše dozoritve. gleški biologi so v zadnjem času opazoval se vzkitje krompirja zelo zadrži, če hra krompir in jabolka v istem prostoru. Meni da bo vzrok v nekem plinu, ki ga proiz zrelo sadje in ima močan fiziološki učine drugo sadje. Z eksperimentom so dokazal ima zrak, ki so ga napeljali preko zrelega in potem s cevmi preko nedozorelega, za p dico močno povečanje dihanja pri nezrelen dju in pospešitev dozoritve. Plin, ki to p šuje, pa je etilen, ki so ga že dalje časa rabljali za umetno dozoritev sadja. Ta pli pospešuje samo dihanja, temveč tudi spre be okusa v ugodno smer barve od zelen proti rumenkasti in konzistenco od trde mehki in sočni.

Ukrepi, ki so zmožni na podlagi teh znanj proti prehitremu razpadu sadja, s sedaj še omejeni. Uspehi s pomočjo hlaj in zaledenitve temeljijo na zadržavanju ljenjskega procesa po nizki temperaturi. no je, da se nakopičeno sadje stalno zrači to odpravlja etilen, ki pospešuje spet po dozoritev. Potrebno je nadalje, da se raz sadne vrste hranijo v različnih prostori morajo biti dobro zavarovani zoper sv plin, kajti že najmanjše količine etilena, v njem, imajo velike biološke učinke. Nas nja etilena v sadju samem danes ne mo še neposredno zadrževati, ker še ne vemo, se tvori v mesnatem sadju. Ko bodo reš problem, tedaj bomo lahko dosegli še vse uspehe v prizadevanju, da bi mogli sadne hraniti čim delj časa.

Odkod klavir in pomada

Klavir ima svoje ime iz latinskega "cla ključ. Kakšne zveze pa so med klavirje ključem? Nu, v srednjem veku, ko so go mnogo latinščine, so z imenom clavis oz yali ključ do zaklopk v piščalih orgel, po se je to ime prijelo tipke, ki piščal tako odpira in zapira, ime se je prijelo vse tipk in na zadnje so začeli še klavir sam čevati s tem imenom.

Ali veste, od kod prihaja beseda " Priselila se je od indijskega "laksa" arabskega "lakka" in italijanskega "lacc nam. V indščini pomeni "laksa" sto označuje pa tudi neke žuželke, ki jih je to. Pik teh žuželk na neko vrsto hrasta vzroča na tem smolnato izločino, ki so jo l pobirali in uporabljali kot lak za barvanje

"Pomada" izvira zopet iz francoskega " ma", jabolko. Mazilo je pa prejelo to ime je imel kralj Ludvik XV. navado, da si jabolk in maščobe sestavljal neko mažo za

Za povečevalno steklo uporabljamo "lupa". Ta izvira iz latinskega imena za kuljo, lupa. Zdravniki imenujejo okroglo lenje pod kožo lupa in samo zato, ker ima večalno steklo takšno obliko, se ga je p čudno ime.

Beseda "rasa", ki jo dandanes tako zlo ljajo, prihaja iz arabskega "ras" — glav vor. Sedaj bomo razumeli, zakaj se abes rasi tako imenujejo.

Koliko let šteje naša zemlja

1 milijardo 900 milijonov do 2 milijard šteje naša premičnica, pravi prof. Holm vseučilišča v Durhamu. Ti približni števil dobil iz opazovanja starih skal v Dakoti in nitobi. Od tega časa, pravi nadalje, se na zemlji zgodile nobene važne spremembe mena.

Sloviti astronom sir James Jeans je izr nal, da ima ves solnčni sestav nekako 10 lijard let. "Ko so nastali planeti," je dejal bilo solnce približno tako veliko kakor dan

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 30. oktobra 1916.)

Domače vesti.—V Bessemerju, Pa., je u 40-letna Mary Slapničar, članica SNPJ.

Delavske vesti.—Prevarjeni delavci v onnu, N. J., so zagrozili z novo stavko. V C homa Cityju, Okla., so nameščenci ulične leznice zmagali po devetdnevni stavki.

Svetovna vojna.—Nemške in avstrijske prodirajo na Rumunsko in glavno mesto karešta je v nevarnosti padca. Nemci so pričeli z ofenzivo v vzhodnih Karpatih. F cozi in Angleži izvršujejo silne napade n padni fronti.

Vesti s Primorskega

Štiri istrski mladeniči pred posebnim sodiščem

Kakor poroča neki zagrebški časopis, se je vršil v pričetku oktobra v Rimu pred posebnim sodiščem za zaščito države proces proti štirim mladeničem iz Buzetčine v Istri, ki so bili vsi obsojeni na izredno hude kazni, če se vpoštevajo prestopki, zaradi katerih so bili obtoženi. Italijanski listi o tem procesu niso poročali, po čemer je sklepati, da je bila razprava tajna in da se tudi sodba ni smela objaviti.

Po informacijah omenjenega lista so nekdanji istrski Hrvati le lani sredi avgusta ovadili tržaške fante 22-letnega Mateja Dobrilovića, 20-letnega Rajmunda Rafaelića, 26-letnega Petra Macina in 26-letnega Petra Ukotića iz Ukotićev pri Buzetu tamkajšnjim karabinerjem, češ da so manifestirali za neko sosedno državo. Mladeniči so bili tedaj takoj aretirani in izročeni posebnemu sodišču, ki je takoj uvedlo preiskavo proti njim. Preiskava se je kakor običajno zelo zavlekla, tako da je prišlo do razprave šele te dni. Tudi pri procesu so omenjeni ovaduhi nastopili kot edine obremenilne priče.

Sodišče je obsodilo Mateja Dobrilovića na 6 let robije, Rajmunda Rafaelića na 5 let, Petra Macina na 2 in prav tako tudi Petra Ukotića na 2 leti robije, vse skupaj pa še na 18,000 lir globe.

Drobne novice iz Primorja

V Trstu je umrla Ivana Kraševic, rojena Sabadin, nekdanja učiteljica in življenjska družica učitelja Kraševica. Pokopali so jo na barkovljanskem pokopališču. Bavdažovi družini iz Podgrada je v nekem tržaškem sanatoriju nenadoma umrla 15-letna hčerka učiteljiščnica Lilijana. Dne 15. okt. pa je pri Sv. Jakobu po kratki bolezni umrl Andrej Požar.

Na puljskih srednjih šolah imajo ob pričetku šolskega leta leto za letom velike težave zaradi primanjkovanja profesorjev. V Puli namešča prosvetno ministrstvo običajno suplente ali pa profesorje, ki so drugod manj zaželjeni. V profesorskih krogih velja Pulj za profesorsko kazensko kolonijo. Imenovanje suplentov in premestitve profesorjev pa stalno zelo zavlačujejo in tudi profesorji sami prihajajo na svoje novo službeno mesto običajno z zamudami kar po tri tedne. Zaradi tega razpolagajo srednje šole pričetkom šolskega leta, zmerom s 3 ali 4 profesorji, ki naravno ne zmorejo vsega dela. V prvem mesecu se pouk vrši v zelo skrčenem obsegu—dnevno po 2 ali 3 ure, pa tudi drugače so dijaki zelo prikrajšani. Puljsko fašistično glasilo "Corriere Istriano" se zaradi tega zelo pritožuje in poziva istrskega šolskega skrbnika, naj končno vendarle že napravi konec tej vsakoletni vrzeli v pouku na puljskih srednjih šolah.

Goriška občinska uprava je sklenila zbrati zemske ostanke vseh onih civilistov, ki so za časa svetovne vojne padli v Gorici, v skupni grobnici na goriškem pokopališču. Po dosedanjih ugotovitvah je teh žrtev 220, med njimi tri neznanega imena in porekla. Grobnica bo ograjena že konec t. m. in na njej bo naslednji napis: Goriška občina je zbrala tu ostanke 220 meščanov, ki so pričakovali odrešenja po Italiji, a so padli v času od junija 1915. do oktobra 1918. Pod napisom bodo v kamen vklesana tudi vsa njihova imena. Zanimivo je, da je med njimi 143 slovenskih in 10 nemških imen.

Zaradi bega čez mejo je bilo te dni prijavljenih goriškemu sodišču spet pet fantov in deklet iz goriške pokrajine, in sicer 27-letni Rajmund Prinčič in 24-letna Avgusta Kumarjeva iz Zgornjega Cerovega, 18-letni Tugomir Stebenič iz Solkana, 24-letni Anton Nardin iz Vrtojbe in 26-letni France Piemonti (?) iz Vogarjev pri Trnovem.

Tudi v Zadru je bil podobno kakor v Trstu odstavljen dosedanji tajnik tamkajšnje fašistične zveze, ki je šele malo časa po novega tajnika je bil imenovan dr. Mario Ghiro, ki je bil sicer doslej tudi v zadrski pokrajini. Ivan Atos Bortolucci.

Pri fašističnih organizacijah na Krasu je bilo po imenovanju Graziolija za novega pokrajinskega tajnika v Trstu izvršenih več sprememb. Za tajnika v Postojni je bil imenovan dr. Dominik Carnina, v Šmihelu pri Postojni Alojzij Gelli, na Opčinah pri Trstu pa ing. Fran Garavin.

V Cerknem so karabinerji aretirali 27-letnega Ivana Makuca, ki je doma z Gorja in je bil pred nekaj meseci obsojen na 2 leti zapora zaradi ilegalnega bega čez mejo in nekih drugih prestopkov.

Na Trnovski planoti je zapadlo toliko snega, da je bil ponekod tudi na večjih cestah ustavljen skoraj ves avtomobilski promet. Tako so prenehali voziti avtobusi na cestah Gorica-Lokve in Col-Črni vrh. Iz Gorice je bilo mogoče z avtom v Črni vrh le preko Idrije. Predelski prelaz nad Boycem je bil docela zasnežen in je še sedaj neprehoden. Celo v Logu pod njim je zapadlo skoraj pol metra snega.

V Solkanu se je smrtno ponesrečil 27-letni delavec Venceslav Pavlin. V nekem kamnolomu se je zrušila nanj plast zemlje in kamenja. Goriški reševalci so ga nemudoma prepeljali v goriško bolnico, kjer pa je dva dni pozneje podlegel poškodbam.

V Kožbani v Brdih so našli v hlevu posestnika Antona Maligoja 89-letnega starčka Alojzija Čobaja. Starček je prenočil na senu in je po nesreči padel v hlev in si zlomil hrbtenico. Kmalu nato je umrl.

V Lokvi pri Trstu je 12. okt. pri Santinovih nastal požar. Tržaški gasilci so se zaman borili proti elementu ,ki je uničil vso Santinovo domačijo. Posestnik Ivan Santin je oškodovan za 10,000 lir.

V Colu nad Ajdovščino je 10. okt. pogorela hiša kmečkega posestnika 30-letnega Franceta Makuža. Zgorela je tudi vsa oprema. Poleg hiše je ogenj uničil še hlev in v njem shranjeno poljsko orodje, nekaj sena in drugih pridelkov. Škode je 17,000 lir.

Stavka pri veliki steklarski družbi

Delavci zaprli šest tovarn Pittsburgh Plate Glass Co.

Pittsburgh. — (FP) — Šest izmed sedmih tovarn Pittsburgh Plate Glass Co. je moralo zadnje dni zapreti vrata vsled stavke delavcev, ki zahtevajo zvišanje mezde za 10 centov na uro, sorazmerno zvišanje akordnih plač in unijsko delavnico.

Do stavke je prišlo, ker je družba odgovorila z "ne" na vse zahteve Federacije steklarskih delavcev. Nekaj dni prej je vseeno pristala na pogajanje vsled grožnje delavcev s stavko, toda s pogajanji niso prišli nikamor.

Družba ima tri velike tovarne v okolici Pittsburgha, eno v Mount Vernonu, O., nadalje v Henryeti, Okla., Clarksburgu, W. Va., in Crystal Cityju, Mo. Delavci so stoodstotno organizirani v vseh tovarnah razen v Crystal Cityju, kjer se je družba na poseben način zavarovala pred unijo s pomočjo lokalnih oblasti. V okolici Pittsburgha je bila stavka takoj prvi dan stoodstotno efektivna. Po oklicu stavke ni šel niti en delavec na delo. Slična so tudi poročila iz ostalih krajev razen Crystal Cityja.

Družba je lani napravila 11 milijonov in pol dolarjev profita. Polovica te vsote bi zadostovalo, da bi lahko zvišala plačo slehernemu delavcu za $30 na mesec. Pittsburgh Plate Glass je največja steklarska družba v Ameriki. Producira šipe vseh vrst in zalaga Forda, Nasha, Chryslerja in Studebakerja z avtnim steklom.

V poučenih krogih je mnenje, da družba ne mara nič slišati o zahtevah steklarske unije vsled zunanjega pritiska. Z ene strani jo ščuvajo na boj proti uniji avtni magnatje, na drugi pa Mellonova Aluminum kompanija, ker bi bilo priznanje unijske delavnice in zvišanje plač "slab" vzgled za delavce v drugih industrijah. Toda, kako se bo mogla izogniti kapitulaciji vpričo močni uniji, je uganka, ker z obratovanjem ene tovarne ne bo mogla zadostiti naročilom.

Steklarski uniji so se nedavno pridružili tudi organizirani delavci pri Columbia Chemical Co. v Barbertonu, O. Ta družba je podružnica Pittsburgh Plate Glass in izdeluje material (soda ash) za steklo. Istočasno so zastavkali tudi delavci v milwauški tovarni, kjer družba izdeluje barvo in lakirje. Imajo slične zahteve kakor steklarski delavci.

Pristranska justica v Californiji

Farsna obravnava proti vigilantom

Santa Rosa, Cal. — (FP) — Pred tukajšnjim sodiščem se vrši ena izmed onih tipično kalifornijskih obravnav, kjer justica gleda le z enim očesom. Po daljšem prizadevanju se je pristašem civilnih svobodščin posrečilo, da so posadili na zatožno klop 12 bizniških vigilantov, ki so obtoženi ugrabljanja, zarotništva in napada na ljudi, ki so bili aktivni v raznih akcijah za organiziranje poljedelskih delavcev.

Radi očividne brezbrižnosti državnega tožitelja pa bolj izgleda, da so na zatožni klopi žrtve vigilantskega terorizma in njih priče. Tudi sodnik je tako pristranski, da lahko zagovorniki obtožencev odprto groze pričam s prosekucijo na podlagi kalifornijskega zakona proti kriminalnemu sindikalizmu.

Štirje vigilanti, ki so bili aktivni pri ugrabitvi, bičanju in oblivanjem s smolo in perjem dveh delavskih agitatorjev, so bili že oproščeni, proti osmim drugim teroristom pa je bilo umaknjenih devet od 16 prestopkov.

Edwarda Wolffa so vigilanti prisilili, da je poljubil ameriško zastavo, čemur se ni branil, ker jim je povedal, da je do tega "bolj upravičen kakor pa oni," ker je služil v mornarici. Potem so ga nabunkali in izgnali iz okraja.

Silva Greena, ki je bil tudi aktiven v organiziranju poljedelskih delavcev, so vigilanti ugrabili, toda se jim je izmuznil in zbežal v hišo nekega znanca. Iz hiše so ga vigilanti prepodili s plinskimi bombami, ga odvedli v skladišče, kjer so ga ostrigli, polili s strojnim oljem in povaljali v perju, nakar so ga pretepli do nezavesti. Dva obtoženca je definitivno spoznal.

Na sodišču bi bilo skoraj prišlo do pretepa med tožilcem Ralphom Marronom in Ernestom Besigom, ki je tajnik postojanke American Civil Liberties unije v severnem delu države. Besig je Marrona kritizirl radi njegove indiferentnosti pri vodstvu obravnave ter dopuščanju, da zagovornik terorizira priče tožiteljev.

Stalin nima ničesar pristaviti k svoji "smrti"

Moskva, 29. okt. — Potem, ko je diktator Stalin opozoril javnost, naj ga ne moti v miru, katerega uživa na drugem svetu," je naslovil drugo pismo moskovskemu biroju časopisne agenture Associated Press, v katerem obžaluje, "ker ne more ničesar dodati k poročilom o svoji smrti". V prvem pismu je Stalin osmešil poročila v zunanjem tisku, v katerih je bilo rečeno, da je umrl, da umira in da se pripravlja na odhod v Združene države, kjer se bo podvrgel težki operaciji. Svetoval je javnosti, naj kar verjame tem poročilom in naj ga ne moti v miru, ki ga uživa. Zadnjo nedeljo je bil Stalin v gledališču Bolšoj in iz zanesljivih virov je prišla vest, da bo 7. novembra opazoval z odra na Rdečem trgu vojaško parado.

Londonski odbor opral Italijo in Portugalsko!

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dolgo in široko študira". Ni treba hiteti! Nato je odbor sklenil, da se vprašanje blokade odloži. Odbor bo na prihodnji seji obravnaval obtožbo Rusije. Italija je že prej obtožila sovjetsko vlado dolge vrste kršenj nevmeševalnega dogovora, včeraj je pa dodala 39 novih incidentov kršitve, ki so se po njenih trditvah izvršile od 9. do 20. oktobra.

Parlz, 29. okt. — Špansko poslaništvo v Parizu je včeraj objavilo poročilo, da se na španskem otoku Malorki, vzhodno od obrežja Španije, pripravlja italijanska vojaška ekspedicija, katera namerava napasti Barcelono, glavno mesto avtonomne španske province Katalonije. Katalonija je že od začetka fašistične vstaje docela pod kontrolo levičarjev. Angleška tajna služba potrjuje poročilo španskega poslaništva.

Poročilo navaja, da je na Malorki dobro oborožena italijanska vojaška posadka, ki je sprva prišla španskim fašistom na pomoč, a zdaj je ta posadka odrinila svoje španske prijatelje in obnaša se, kakor da je otok italijanska posest. Italijani so utrdili obrežje tega otoka in imajo tamkaj 112 bombnih letal in osem italijanskih podmornic. Naloga teh podmornic je, da preprečijo dohod tujih (vsekakor ruskih) ladij v Barcelono.

Angleška in francoska vlada, ki sta dobro informirani o početju Mussolinijevega vojaštva na Malorki, sta zdaj v skrbeh in sta nedvomno že pritisnili na Mussolinija, naj ne stori ničesar, kar bi izpremenilo sedanjo situacijo in ogražalo mir na Sredozemskem morju.

Železničarska stavka na jugozapadu

Skebje beže pred bojevitimi ženami

Shreveport, La. — Železničarska stavka na dveh progah na jugozapadu — pri Louisiana & Arkansas ter pri Louisiana, Arkansas & Texas—ki je prva železničarska stavka po dolgih letih, se odlikuje v tem, da opravljajo glavno stavkovno delo ženske. Traja že od 19. septembra. Prizadeti so strojevodji, kurjači, kondukterji in drugo vlakospremno osobje.

Prošli teden so se žene stavkarjev v treh različnih slučajih spravile nad skebe. Organizirane so v "letečih škadrih." Njih taktika je, da v večji skupini zasedejo vlak in se spravijo nad skebske kondukterje, na postajah pa nad strojevodje. V Searcyju, La., so oni dan dobile v roke kondukterja, ga zaprle in obdelovale tri ure, dokler ni telegrafiral svojemu bossu, da ob tej priči pusti službo.

V drugem slučaju so v bližini tega mesta ujele strojevodjo brzovlaka "The Shreveporter," ko se je vlak ustavil pri napajalnici v Mindenu. Pri juriišu na vlak so pobegnili v grmovje vsi drugi skebi s čuvaji vred. Le strojevodja je mislil biti junak, a končno je tudi on zbežal in takoj pustil službo. Vlak je stal več ur na mestu.

Posledica vsega tega je, da železniške družbe, katere kontrolira notorični magnat Harvey Couch, ki se ponaša, da je zdrobil še vsako unijo, nimajo preveč sreče s skebi. Več vlakospremnih posadk je že pustilo skebsko službo. Promet je na obeh progah jako omejen.

Glasilo Nemško-ameriške lige, katerega urejuje Fritz Kuhn, Hitlerjev agent, apelira na ameriške Nemce, naj oddajo svoje glasove Landonu.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

3657-59 Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd.3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik..1097 E. 169th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODSEK:

MATH PETROVICH, predsednik.....253 E. 151st St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....231 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....19511 Muskoka Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED MALGAJ.....85 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korespondenco s glavnimi odborniki, ki dotiče v gl. uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslovo na predsedništvo.
VSE DENARNE pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vobče, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, tičoče se bolniške podpore, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi z blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsedniku nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na John Gorška, predsednika porotnega odseka.
VSI DOPISI in drugi spisi, namenjeni, oglasi, naročnine in spisi ves, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na "PROSVETO," 3657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefit should be addressed to secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.

Manjše politične stranke v Ameriki

Pregled ameriške političnega življenja ne bi bil popoln, če ne omenimo manjših političnih strank poleg dvojice velikih strank, demokratske in republikanske. Takih manjših strank je bilo mnogo v Združenih državah že od samega začetka organiziranega strankarstva.

Eden prvih poskusov orgniziranja "tretje" politične stranke poleg dvojice večjih strank je bil storjen v prvih letih 19. stoletja s strani takozvanih abolicionistov (nasprotnikov suženjstva), katerih ognjeviti vodja je bil tedaj William Lloyd Garrison, ustanovitelj najglasovitejšega abolicionističnega časopisa "The Liberator". Organizirali so Free Soil Party, ki je postavila svoje kandidate za predsedništvo in kongres in agitirala pod geslom "Svobodna zemlja, svoboda govora, svobodno delavstvo in svobodni človek".

Sredi prejšnjega stoletja so reakcionarne skupine, prestrašene od rastočega priseljevanja, skušale organizirati stranko tukaj rojenih Amerikancev in postavljale za katerosibodi mesto le take kandidate, ki so bili tukaj rojeni in protestantje. To je bilo takozvano "Know-nothing" gibanje, naperjeno proti tujerodcem in katoličanom. Nekoliko let je bila ta stranka zmagovita v nekaterih državah. Potem je vse gibanje kmalu razpadlo, dasi so se poskusi, da se organizirajo slične "ameriške stranke", nadaljevali še nekoliko desetletij.

Dočim se je glavna politična borba nadaljevala med obema glavnima strankama, so posamezne skupine, alarmirane vsled rastoče moči bogastva in monopolov, storile razne poskuse, da se organizirajo "tretje stranke". To so bile Greenback, Granger, Free Soil in druge skupine; po navadi so se taka gibanja začela med zapadnimi farmarji. Najbolj znamenita stranka je bila stranka populistov, ki je bila organizirana l. 1891. Zahtevala je podržavljenje javnih prometnih sredstev, uvedbo dohodninskega davka, omejevanje monopolov, prosto kovanje srebrnega denarja in uvedbo iniciative in referenduma v zakonodajstvu. William Jennings Bryan je bil indorsiran od te stranke kot predsedniški kandidat in populisti so se končno pridružili demokratični stranki.

Razcep v republikanski stranki je l. 1912 dovedel do ustanovitve progresivne stranke, ki je zahtevala strožjo kontrolo trustov in monopolov in obljubila znatne socialne reforme. Progresivci (naprednjaki) so dvakrat postavili kandidate za predsedništvo: Theodora Roosevelta in Roberta La Folletta.

Bilo je več drugih poskusov s "tretjo stranko", zlasti s strani onih, ki so mnenja, da razdelitev v republikane in demokrate nima več nikakega smisla. Ti poskusi se še vedno nadaljujejo.

Letos nastopa kot neka "tretja" stranka takozvana Union Party pod vodstvom svojega predsedniškega kandidata, kongresnika Williama Lemkeja. Ta stranka obstoja v glavnem od privržencev "fathra" Coughlina, kakor tudi od Townsendove skupine.

Med manjše stranke, ki so že prej kandidirale ob volitvah, nastopajo tudi ob letošnjih volitvah. Te so socialistična stranka, Socialist Labor Party, komunistična stranka. Tudi Prohibition party postavlja še vedno svoje kandidate.

Dasi v Ameriki prevladuje takozvani sistem dveh strank, je delovanje manjših strank velikega pomena v političnem življenju. Mnogo novih idej je prišlo do manjših strank, ki so začetkoma bile smatrane kot "revolucionarne" ali končno so prešle deloma tudi v programe večjih strank.—FLIS.

Caballero apelira na ameriško delavstvo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ne, ne smejo zmagati!

Tudi svetovno delavstvo bo reklo: Ne!

Obljubljam vam: Mi ne bomo mirovali, dokler ne zdrobimo te pošasti! Lahko še doživimo poraze, toda končna zmaga je naša. Naj živi španska republika! Naj živi mednarodna solidarnost delavstva vsega sveta! Naprej za mir — za kruh — za svobodo!"

Sentimentalen mož

— Pomisli ženica, kako lepo bi bilo, če bi bili že trije. Tu na preprogi bi se igralo dražestno bitje velikih oči, jaz bi mu nosil slaščice, ti bi se pa igrala z njim.

— Oh, dragec, kako si dober! Prosim te samo, nikar ne kupi buldoga, ker mi njegove izbuljene oči ne ugajajo; raje bi imela foxterjerja.

•

Osveta

— Ali veš, Erna, da se poročim s tem brezobzirnim opernim kritikom?

— Saj te je vendar nedavno neusmiljeno raztrgal.

— Saj baš zato se poročim z njim. Osveta je sladka.

KRIŠTOF DIMAČ

Spisal JACK LONDON. — Iz angleščine prevedel FRANCE MAGAJNA

Po odhodu tovariševem se je slekel, ožel obleko in jo razgrnil okoli sebe, da jo posuši. Pozno popoldansko solnce ga je prijetno grelo. Ker je imel užigalice v nepremočljivi škatlici, je kmalu posušil papirček in toliko tobaka, da si je zvil cigareto. Nag je mirno sedel na nahrbtnikih in zdržema kadil cigarete. Čez dve uri je zaslišal nad seboj glas, ki ga je v hipu spoznal.

"Hoj! Dimač! Dimač!"

"Hoj! Joy Gastellova!" je odvrnil nazaj. "Odkod pa vi?"

"Ali se vam je kaj zgodilo?"

"Niti kože si nisem odrgnil.

"Oče spušča vrv doli. Ali jo vidite?"

"Da. Jo že imam. Zdaj pa potrpite par minut, prosim."

"Kaj pa je tam doli?" je čez nekaj minut vprašal njen glas, v katerem se je razodevala neprikrita skrb. "Oh, pa ste se vendar pobili."

"O ne. Samo oblačim se."

"Kako? Oblačite se."

"Da. Sem se kopal. Tako. Nared? Vlecite!"

Najprej je pritrdil k vrvi oba nahrbtnika in ga je zato Joy Gastell pošteno okarala. Nato pa je navezal še samega sebe.

Joy Gastellova ga je gledala z žarečimi očmi, medtem ko sta Karson in njen oče zvijala vrv.

"Kako ste mogli tako moško prerezati vrv?" je vzkliknila. "Bilo je — bilo je naravnost imenitno!"

Dimač je mahnil z roko, češ, da ne zasluži tega priznanja.

"Saj vem vse do pičice," je vztrajala. "Karson mi je povedal. Žrtvovali ste se, da rešite njega."

"Prazne marnje," je lagal Dimač. "Tisto kopel sem ves čas videl pod seboj."

OSMO POGLAVJE

Kako so obešali Jurija Kultsa

Pot je vodila strmo navzgor po globokem, prhkem snegu, ki še ni bil razoran od sani ali pogažen od mokasinov. Dimač, ki je šel na čelu, je tlačil krhke kristale s svojimi kratkimi krpljami. To delo je zahtevalo močnih pljuč in krepkih mišic in Dimač je delo vršil z vsemi silami svojega telesa. Za njim je šlo po snegu, ki ga je steptal, šest velikih psov in napenjalo vrv, za katero so bile privezane sani. Iz gobcev in nosnic se jim je kadila para, ki je pričala o njihovem naporu in o hudem mrazu. Med zadnjim psom in sanmi se je mučil Čok. Ravnal je sani in pomagal psom vlačiti. Vsake pol ure sta se Dimač in Čok menjavala, zakaj gaziti sipki sneg je bilo teže nego uravnavati sani.

Vprega je bila spočita in močna. Pot je bila naporna in je zahtevala mnogo truda. Trebalo je delati zimsko gaz preko prelaza. Bila sta zadovoljna, če sta na tem težavnem kosu poti delala po deset milj na dan. Prizanašala sta sebi in živalim kolikor mogoče, vendar sta vsak večer do kraja izmučena zlezla v spalno kožuhovino. Bil je že šesti dan, odkar sta se poslovila od živahnega taborišča Mucluc na Yukonu. Prva dva dni sta potovala po izhojeni gazi gori po Losjem potoku in sta z naloženimi sanmi napravila petdeset milj. Tretji dan sta prišla do celega snega. Bilo ga je štiri čevlje na debelo. Pa ni bil pravzaprav sneg, ampak suha sipa iz samih ledenih kristalov. Tako malo so bili sprijemljivi ti kristali, da so prhnili v zrak kakor zrnca sladkornega zdroba, kadar je kdo brcnil vanje. Tri dni sta se mučila po potoku Minnow in prepotovala samo trideset milj. Med tem časom sta prekoračila tudi vrsto nizkih hrbtov, ki so ločili razne potoke, tekoče proti jugu v reko Siwash. Zdaj pa sta se pehala preko visokega prelaza mimo Bald Buttesa. Z vrha se bosta spustila v dolino Ježevega potoka in po njej prišla do srednjega teka Mlečne reke. Više gori ob Mlečni reki — jima je bilo rečeno — ležijo bogati skladi bakra. Njun pravi cilj pa je bil hrib čistega bakra. Rekli so jima, naj pol milje od tistega mesta, kjer Mlečna reka prišumi iz globoke soteske in se razlije po gosto zarasli gozdni dolini, kreneta na desno v dolino potoka, ki se tam izteka. Čim ta hrib zagledata, ga bosta spoznala. Enooki McCarthy jima je kraj prav natančno opisal, tako da ga ni bilo mogoče zgrešiti. Seveda — če McCarthy ni lagal.

Dimač je stopal na čelu. Pritlikavi, raztreseni borovci so postajali čedalje bolj krnjasti in čedalje bolj redki. Dimač je dospel do suhega borovca, ki je stal baš nad potjo. Besed ni bilo treba. Le pogledal je tovariša in Čok mu je prikimal ter psom zaklical stoj. Ko so razumne živali opazile, da je Dimač vzel sekiro in napadel suhi borovec, in ko so začutile, da jih je Čok začel odpregati, so legle na sneg, se zvile v klopko in ovile košate repove okoli nog ter injastih smrčkov.

Moža sta delala hitro in spretno, izučena po dolgotrajni izkušnji. V izpiralni ponvi, v kotliču za kavo in pa v piskru za kuho so se kmalu jeli taliti sneženi kristali. Dimač je potegnil iz sani obilno kepo že kuhanega, a tedaj zmrzlega fižola, ki je bil na gosto pomešan s kosci svinjine in slanine. Kakor bi drva cepil, je odkrhnil s sekiro par kosov in jih položil v pekvo tajat. Zmrzle suharje iz kislega testa je tudi primeknil k ognju gret. In komaj je preteklo dvajset minut, je bila jed že pripravljena.

"Kakih štirideset pod ničlo bo," je momljal Čok, ko si je mašil usta s fižolom. "Pravim, upam, da ne bo postalo mrzlejše in tudi ne toplejše. Takole vreme je za pot najpripravnejše."

Dimač ni odgovoril. Usta je imel polna fižola in čeljusti so mu brezhibno delovale. Mimogrede se je ozrl proti vodilnemu psu, ki je ležal par korakov vstran. Ta sivi, z injem obdani volk je zrl proti njemu z neskončnim hrepenenjem, kakršno je tako pogostoma opaziti v očeh severnih psov. Dimač je dobro poznal ta pogled in nikoli ni mogel povsem premagati njegovega neizmernega čaru. Nema, toda neizrekljivo silna prošnja je sevala iz teh oči. Kakor da bi se hotel otresti tega dojma, je postavil na tla krožnik s fižolom in posodico s kavo, odšel k sanem in začel odpirati vrečo s posušenimi ribami.

"Hej!" je zaklical Čok. "Kaj pa nemaravaš?"

"Nameravam prelomiti vse zakone in postave, običaje in izročilo," je odvrnil Dimač. "Nameravam nakrmiti pse sredi pota — samo ta bart. Danes so se izmučili do skrajnosti in od tod do vrha je še dokajšen kos pota. Vrh tega pa mi je tukajle Svetlin s svojimi očmi pripovedoval neverjetna in neizrekljiva čudesa."

Čok se je nejeverno zasmejal. "No, le razvadi jih. Kmalu jim boš začel piliti nohte. Priporočam ti blagodišeča mazila in električno masiranje. Ni ga boljšega za pse. Včasih jim tudi turška kopel jako koristi."

"Tega nisem storil še nikoli," se je branil Dimač. "In tudi nikoli več ne bom. Tokrat pa bom. Muha, saj veš."

(Dalje prihodnjič.)

Mihail Zoščenko:

Matrjona

Marsikatera beračija je dobila gosposke dvorce, toda za Ivana Saviča med drugimi ni več bilo dvorca. In tako je živel Ivan Savič v svojem prejšnjem stanovanju v Veliki Puškarski ulici.

In kakšno stanovanje je bilo to, ljudje božji! Samo reklo se je temu stanovanje—v vsakem kotu je imela zavetišče druga figura. Babuška Anisja je bila ena, babuška Tekla druga. Paška Ogurčik tretja . . . Že samo naštevanje ljudi spravi človeka iz ravnotežja.

V takem stanovanju in pri takem poklicu, kakršnega je imel Ivan Savič—bil je soboslikar in slikar vobče—se ni dalo stanovati. Saj se je še celo pripetilo, da je babuška Anisja s svojim predpasnikom razmazala vse konture na platnu. Tako tesno je bilo v stanovanju. In zato menda Ivan Savič kar ni prišel iz bede.

Toda Ivan Savič je imel ženo. Dragoceno ženo Matrjono Vasiljevno. To vam je bila baba, ljudje božji! Druge take babe ne najdete v vsej sovjetski Rusiji. A če bi se že kje našla taka, bi jo bilo treba brez vsakega, usmiljenja pri prvem srečanju zadaviti. Kadar se ji je hotel še posebno prikupiti, jo je klical Ivan Savič Motja, draga Motja, Matrjona, Matrjonica. Kakšno je zagodla ta žena Ivanu Saviču? Ona, ta vražja žena. Ivanu Saviču niti umreti ni dala. Bog mi je priča, da je to res. Manjkalo je samo še to, da bi ga grizla. Morda je pa tudi grizla. Kdo bi mogel vedeti to? Kjerkoli se vname prepir, kjerkoli padajo zaušnice, tam je tudi Matrjona. Kakor se premetava riba v vodi, tako draži ona druge in marsikoga kar sama oklofuta.

In tako je preživela Matrjona z Ivanom Savičem skoraj petnajst let v najlepši slogi. Seveda, ravsala sta se, da se z besedami niti povečati ne da. Toda da bi prišlo med njima do prehudih sporov, tega ni bilo. Matrjona je vendar razumela, da je Ivan Savič mož drugačnega kova. In res—nadarjen je bil močno. Včasih je naslikal kaj tako, da nihče ni razumel, kaj je hotel naslikati. Skratka, bil je svojevrsten slikar. In pri tem skrben. Toda do blagostanja se ni dokopal. Živel je zelo slabo.

Slabo je živel ta človek in povrhu je še zbolel. Predno je pa zbolel, je oslabel do skrajnosti. Ne morda, da bi ne mogel z nogo ganiti, pač pa je oslabel tako rekoč duševno in psihološko. Zahrepenel je po drugačnem, lažjem življenju. Sanjalo se mu je o ladjah, o rožah.

Sam je bil pri tem miren, preplašen, zamišljen. Vedno se je jezil na to, da doma ni miru. Čemu neki štorklja babuška Anisja okrog štedilnika kakor slon? In zakaj brenka Paška Ogurčik vsak dan na balalajko?

Vedno je hotel imeti tišino. Kakor da se pripravlja umreti. Na vso moč so mu zadišale ribe. Hotel je pa jesti samo vse slano —slanike.

Tako je v torek zbolel, v sredo je hotel jesti slanike, v četrtek ga je pa jela oštevati Matrjona.

— Zakaj pa ležiš? Morda si pa nalašč zlezel v posteljo. O, saj te poznam! Morda ti ne diši delo.

Žena se prepira, mož pa molči.

— Kar naj opleta z jezikom, baba sitna — si misli Savič. — Meni je zdaj vseeno. Čutim, prijatelji, da bom kmalu umrl.

Toda Savičevo telo vse gori, ponoči se mu blede in premetava se po postelji. Podnevi pa leži izčrpan, noge moli od sebe in venomer razmišlja.

Govori. Pred smrtjo bi rad še pogledal v naročje narave. Še nikoli nisem videl nič podobnega.

Tako je razmišljal in fantaziral dva ali tri dni, ko se je naenkrat nekaj zgodilo.

K postelji je stopila Matrjona Vasiljevna in vprašala: — Umiraš? — Da, pravi Ivan Savič — umiram, Motja. Noge imam že tako lahke, kakor da mi odpadajo.

— Toda jaz ti ne verjamem — mu odgovori Motja. — Zdravnika pokličem k tebi. Naj se izjavi zdravnik. Potem se bo pa odločilo ali umrješ ali ne.

In poklicala je Matrjona okrajnega zdravnika iz bolniške blagajne. Zdravnik je pregledal Ivana Saviča in dejal Motji: — Da, slabo je z njim. Ne bo drugače, kmalu po mojem odhodu bo umrl.

To rekoč je zdravnik odšel.

Tedaj je pa stopila Matrjona k Ivanu Saviču rekoč: — To pomeni, da menda res umiraš. Jaz ti pa pravim, da ti ne dovolim umreti. Ti mrcina grda, si legel v posteljo in misliš, da ti je vse dovoljeno. Motiš se! Ne dovolim ti umreti. Glej ga no, bogataša! Umreti se mu je zahotelo. Kje si pa nabral ti cigan denarja, da hočeš umreti? Mrliča je treba umiti, a to stane.

Tedaj pa se oglasi dobrodušna babuška Anisja: — Jaz ga umijem. Jaz te umijem, Ivan Savič. Verjemi mi to. In denarja ne vzamem niti kopejke. To je čisto bogu ljubo delo — umiti mrliča.

Tedaj se je pa Matrjona Vasiljevna zadrla na Anisjo:

— Aha, — pravi — umiješ ga? Kaj pa krsta? In pogrebni voz, kakor je v navadi? Fej, na vse! Ne dovolim mu umreti! Naj prej kaj zasluži . . . Zasluži, Ivan Savič, za krsto, potem pa umri, če hočeš dvakrat zapored, niti besedice ne bom črhnila.

Po teh besedah je tudi Ivan Savič prebledel.

— Kako pa moreš govoriti tako, Motja! To ni odvisno od mene, če umrem ali ne. Umrl bom brez denarja, Motja, slišiš! Kako neki drugače?

— Kar tako, — pravi Matrjona, — ne dovolim pa ne dovolim. Do večera moram imeti denar. Pojdi, koplji če treba zemljo, a denar moraš prinesti in konec besedi.

— Dobro — pravi Ivan Savič — pojdem iskat delo.

In do večera je ležal Ivan Savič kakor mrlič, kar sapo mu je zapiralo. Toda zvečer se je jel oblačiti. Vstal je iz postelje, vzdihnil in odšel na ulico. Nos je imel koničast, roke zvite, a noge so se komaj dotikale tal. Stopil je na dvorišče. Srečal je hišnika Ignata. Hišnik pravi Saviču: Čestitam k ozdravljenju!

Toda Savič se ozre na hišnika s trudnim pogledom in pravi: — Ignate, čuj Ignate! Daj mi nekaj denarja. Vrnil ti ga ne bom, to je res, ker bom jutri umrl. Motja želi to. Koliko stane umivanje mrliča, Ignat?

— Poberi se, — odgovori Ignat tiho. — Groza me obhaja, če te pogledam.

In Ivan Savič je odšel. Stopil je na ulico. Privlekel se je tja do velikega kipa. Hotel je glasno krikniti, pa se mu je posrečilo samo tiho zašepetati: — Ljudje božji, umiram!

Nekdo mu je položil denar na kolena. Isto so storili še drugi.

Ponoči se je Ivan Savič vrnil domov. Prišel je ves prepoten in v snegu. Legel je v posteljo. V roki je držal denar.

Motja ga je hotela prešteti. Savič ni dovolil.

— Ne dotikaj se ga z nečistimi rokami! — je dejal. — To je še malo.

Drugi dan je Ivan Savič zopet vstal. Zopet je vzdihnil, razprostrl roke in odšel na ulico.

Ponoči se je zopet vrnil z denarjem. Preštel je denar in legel.

Tretji dan zopet. In tako je šlo to naprej, — dokler ni bil trdno na nogah.

Tako Savič ni umrl. Matrjona mu ni dovolila umreti.

Seveda, če prečita to zgodbo izobražen zdravnik, se bo smejal. On poreče: da takih primerov ne pozna, toda Ivan Savič resnično še danes živi. Vsak večer sedi na prospektu in s tihim glasom prosi mimoidoče vbogajme.

Končno

— Ne verjamem niti besedice, ki pride iz tvojih ust.

— Hvala bogu, končno torej lahko govorim resnico.

Za kratek čas

Slab strojevodja

Sprevodnik: Gospa, vi imate vozni listek za Detroit, vozite se pa v Cleveland.

Dama: Križ božji, nisem vedela, da se more strojevodja tako zmotiti.

•

Za odgovor

— Namenjen sem k tvojemu prijatelju, advokatu. Upam, da za vprašanje nič ne računa.

— Za vprašanje ne, pač pa za odgovor.

•

Težak odgovor

— Kdaj mi vrneš denar, ki sem ti ga posodil?

— Dragi prijatelj, ti si kakor moj vnuček, ki tudi vedno sili vame s tolikimi vprašanji, da na nje ne morem odgovoriti.

•

Dober odgovor

— Gospodična, ali bi hoteli biti solnce mojega življenja?

— Da, gospod, prav rada, ker bi bila 150 milijonov km oddaljena od vas.

•

Pri zdravniku

— Gospod doktor, včasih me trga po desni nogi. Kaj mislite, kje tiči vzrok?

— Starost, dragi moj, starost.

— Čudno, jaz sem pa vedno mislil, da je moja desna noga enako stara, kakor leva.

Varčnost na domu

Kako malo se misli, da je treba končno vse, vsako zanemarjenost plačati, veliko gospodinj se zelo malo briga za vrnitev praznih steklenic mleka pravemu lastniku.

Ker stane skoro vsaka steklenica pet centov, pomeni razbijanje in uničevanje steklenic, da eventuelno padejo vsi ti stroški na mleko, za katerega morajo odjemalci plačati.

Da se preprečijo nadaljnji stroški, katere hišne gospodinje težko plačujejo v teh časih, bi veliko pomenilo, ako bi se redno spomnile vrniti prazne steklenice mleka, groceristom, v mlekarno ali mlekarju, od katerega so prejele mleko, in kmalu bi spoznale, da s tem prakticirajo varčnost za dom, ki je nadvse važna zanje.

Mlečna industrija stori vse, kar je v njeni moči, da pouči publiko, kako lahko postanejo varčni in hranljivi z odpravo zanemarjenosti in uničenja steklenic mleka. Odvisno je od odjemalcev, da napravijo, kar je najboljše.

—(Adv.)

Stara formula sedaj izboljšana z VITAMINI A in D

Slavni zdravstveni specijalist pravi, da 85% vseh ljudi v tej deželi je prehlajenih. On priporoča, da "je "glavno" zavarovati se prehladov, s tem da obdržite odpornost, kar pomaga več ali manj.

NUGA-TONE—sedaj znahstveno zavarovan z VITAMINI A in D—se je izkazal za čudovito toniko v zdržanje odpornosti. Gre naravnost v oslabele organe. Daje več moči, da tako lažje odvrnejo strupe, kateri so navadno vzrok bolezni. Sedaj je čas, da zgradite odporno silo proti prehladom. Poskusite novi NUGA-TONE — vsebujoč VITAMINE A in D. Na prodaj in jamčen v vseh lekarnah. Vaš denar nazaj ako niste zadovoljni. Lahko za jemati in vse drži v redu.

Proti zaprtnici vzemite—UGA-SOL—Idejalni odvajalec. 25c in 50c. (Adv.)

POŠLJITE ME DOMOV PREDNO PRIDE HUD MRAZ

V nekaj tednih bo tukaj mrzla zima in jaz ne želim, da bi me dobila huda zimska burja in sneg, ker bila bi tako mogoče izgubljena za vedno. Vrnite me vašemu mlekarju, da vam bom lahko služila še za to zimo.

HVALA VAM!

"Bulking" napravlja Luckies lahko kajo

NAJBOLJ modern izdelovalec je dovolj pameten, da se pri izdelovanju poslužuje poleg modernih tudi starih metod. Istotako je pri Lucky Strike cigaretah. Stara metoda staranja in uležanja tobaka se imenuje "bulking". Ta način, ki je znan najbolj modernim izdelovalcem tobaka, ni bil nikdar pozabljen ter se ga uporablja pri izdelovanju Lucky Strike, lahke kaje, bogatega, zrelega dela tobaka. "Bulking" je način mešanja tobaka, da se uleži in postara.

Poleg tega je pa pri Lucky Strikes nadaljnji proces, znan pod imenom "It's Toasted". Tobak starajo v posebnih prostorih ter ga izpostavlj raznim temperaturam. To zaja enotnost okusa ter doda milobo, ki vedno v Lucky Strikes.

Edino najfinejši tobak "smete pridelka se uporablja" se uporab v Luckies. Vsi izbrani listi so ra šani, da dobivajo drug od drugega broto. Vsak okus in vsak različen se zmeša z drugim duhom in okus dokler ni dosežena popolna enotn Posledica "bulking" procesa je, vam dajo Luckies resničen užitek kajenju, kajti Luckies so zares lah kaja bogatega, zrelega dela toba

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je	$7.50
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50
Za Evropo je		$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vsaleč kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahheval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugi

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino